

T.B.M.M.
BARİŞ ve DEMOKRASİ PARTİSİ
Grup Başkanlığı

Sayı: 2736
Tarih: 26-06-2013

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Tutuklu Van Milletvekili **Sayın Kemal AKTAŞ'ın** talebi doğrultusunda; Ağrı İsyanı'nın bastırılması sürecinde Zilan Deresinde yaşanan katliamın açığa çıkarılması amacıyla Anayasanın 98. ve içtüzüğün 104. ve 105. maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılması için gereğini arz ve teklif ederiz.

Pervin BULDAN
BDP Grup Başkanvekili
Iğdır Milletvekili

Cumhuriyetin kuruluşundan sonra Kürt Halkının varlığı, dili ve kültürel değerlerinin yok sayılarak asimilasyona tabi tutulması; isyanların yaşanmasına sebep olmuştur.

Bu isyanlardan biri de "Ağrı İsyanıdır." 1925 yılında Şeyh Sait İsyanından sonra Takrir-i Sükûn Kanunu ve Şark Islahat Planının devreye sokulmasına bir tepki olarak başlayan isyan 1926 yılından 1930 yılına kadar sürmüştür. Hoybun Cemiyetinin öncülük ettiği isyanda Kürtlerin yanı sıra Ermeni toplulukları ile Alevi Aşiretleri ve Yezidi topluluklarda yer almıştır. Türkiye Cumhuriyeti, İran ve Sovyetler Birliği ile işbirliği içinde isyanı bastırabilmiştir. Öyle ki isyanın bastırılabilmesi adına Türkiye İran sınırında karşılıklı toprak alışverişinin yapıldığı yazılmaktadır. İsyanın bastırılması sırasında hava kuvvetlerinin etkin bir şekilde kullanıldığı ve 80 civarında uçağın harekâta yer aldığı belirtilmektedir.

İsyan 1930 yılında bastırılmış ve o dönemin gazetelerinin verdiği bilgiye göre özellikle Van ili Erciş İlçesi Zilan Deresi bölgesinde büyük bir katliam yaşanmıştır. 220 civarında köyün yakıldığı, 15.000 civarında kişinin isyancılara yardım ettiği gerekçesiyle öldürüldüğü, Zilan Deresinin günlerce kızıl aktığı ifade edilmektedir.

Sağ kalanların bir kısmının İran ve Ermenistan tarafına kaçarak kurtuldukları, büyük bir kesiminin de batı illerine sürgün edildikleri tarihi belgelerde ifade edilmektedir.

İsyanın tanıklarının anlatımlarına göre isyana katıldıkları iddiası ile tutuklanan Zilanlı gençler Adana Cezaevinde tutulmuşlar ve burada zehirli iğnelerle yüzlercesi katledilmişlerdir.

İsyana katıldığı tespit edilen aşiretlerin topraklarına el konularak hazineye devredildiği yönünde önemli bilgi ve belgeler kamuoyuna yansımıştır. 1947 yılında sürgündekilerin eski yerlerine dönmeye izin verilmesiyle batıdaki bir kısım yurttaş yerlerine dönmüşlerdir. El konulan arazilerini almak için yapmış oldukları başvurulara olumlu cevap verilmemiştir.. Bu konu ile ilgili dava halen AİHM de sürmektedir.

Katliamdan sonra 'askeri yasak bölge' ilan edilen vadinin bir bölümüne bir süre sonra Devlet Üretme Çiftliği kurulmuş ardından Afganistan'dan gelen göçmenler yerleştirilmiştir. Vadinin bir kısmında sadece Türkmenlerin yaşadığı köyler bulunmaktadır. Katliamın yapıldığı Zilan Deresine sivillerin girişine halen izin verilmemektedir.

Zilan Deresi katliamında yaşamını yitirenlerin yakınları "Barış Sürecinden" umutlu olduklarını belirtmektedirler. Bu süreçte Zilan Deresinde yaşanan katliamın açığa çıkarılması ve yaşamını yitirenlerin anısına bölgede bir anıtın yapılmasını arzulamaktadırlar.

Barış sürecinin sağlıklı ilerleyebilmesi için geçmişle yüzleşmenin yaşanması gerekmektedir. Zilan Deresi Katliamının tüm boyutlarıyla açığa çıkarılması ve bu katliamla yaşanan mağduriyetlerin giderilerek; sağlıklı bir yüzleşmenin yaşanması amacıyla Meclis Araştırması açılması gerekmektedir.